

Conèixer Càritas

OBJECTIU

Redescobrir la missió de Càritas com a servei de l'Església als pobres i aprofundir en l'estil que li és propi.

Què és Càritas

Càritas és l'expressió de l'amor i el compromís de la comunitat cristiana per les persones que es troben en situació de pobresa, vulnerabilitat o exclusió social. És una entitat de l'Església catòlica que té com a objectiu promoure, orientar i coordinar l'acció social i caritativa de la diòcesi, amb la finalitat d'ajudar a la promoció humana i al desenvolupament integral de les persones, sensibilitzar la societat i promoure la justícia social. És una entitat sense ànim de lucre i el seu finançament és sobretot de caire privat, rep majoritàriament el seu suport econòmic de persones que confien en la tasca solidària que realitza. Càritas està formada per professionals i voluntaris i acompanya i treballa amb els sectors socials més desfavorits, caminant amb la triple missió de denunciar, anunciar i transformar.

Accions de Càritas

Prevenició, coneixement i anàlisi de la realitat social

Abans de plantejar qualsevol intervenció o servei cal conèixer les necessitats reals que hi ha al nostre entorn i promoure iniciatives per a observar i detectar problemes i necessitats no cobertes socialment. Hem de conèixer les polítiques socials i els recursos socials existents i les seves mancances, exercint una funció d'observador i vigia i valorar què podem fer des de Càritas i oferir serveis innovadors i testimonials. A més no ens podem limitar a atendre les persones que vénen a demanar ajuda, ens cal apropar-nos a les persones en situació de vulnerabilitat, prevenint el risc d'exclusió social.

Acollida i assistència

Càritas ha d'acollir dignament les persones que s'hi apropen cercant una ajuda pels seus problemes, atenent les necessitats bàsiques en situacions d'urgència, tot orientant l'assistència envers la promoció, fent una intervenció globalitzadora, aprofundint en les causes i promovent la participació activa de la persona.

Promoció i acompanyament

Un dels trets significatius de l'acció social de Càritas és l'estil educatiu de les seves accions que pretén, des d'un acompanyament proper, capacitar les persones i potenciar el seu protagonisme, per tal que puguin viure de manera autònoma i digna sense dependre d'institucions i serveis socials.

Educar en la caritat i en la justícia. Sensibilitzar la comunitat i la societat. Denúncia de situacions d'injustícia

Càritas ha de descobrir, anunciar i denunciar situacions de pobresa i injustícia que es donen en el nostre entorn, ja sigui més proper o més llunyà.

Una de les responsabilitats de Càritas és que la comunitat parroquial i veïnal estigui suficientment informada, sigui sensible als problemes socials i els assumeixi com a

propis. La dimensió de Càritas ha d'estar present a totes els grups i iniciatives de l'Església.

Des del moment que estem ajudant i defensant les persones en situació d'exclusió ja fem denúncia, però cal vetllar perquè això arribi als organismes competents i a la societat en general, implicant-los perquè assumeixin les responsabilitats que per justícia i per llei els correspon. D'alguna manera, hem de ser no només la veu dels que no tenen veu sinó facilitar que ells mateixos puguin parlar.

Treball en xarxa

Càritas és el lloc de trobada d'iniciatives eclesials d'assistència social i promoció. També pretén col·laborar amb institucions públiques o privades que treballen en el camp de la pobresa i l'exclusió social, treballant en xarxa, tot vetllant per mantenir el tarannà de la nostra institució, per no duplicar accions i oferir un millor servei a les persones i a la comunitat en general.

Promoció i formació del voluntariat

Càritas ha de promoure el compromís de la comunitat vers el voluntariat social i oferir-los espais concrets de participació per tal de transformar la societat.

Cal tenir una actitud d'obertura i acolliment per anar incorporant nous voluntaris que enriqueixin l'acció.

La formació és un dret i un deure del voluntari per tal d'exercir amb qualitat les funcions i tasques que realitza. L'ajut a les persones en situació o risc d'exclusió s'ha de caracteritzar per ser una acció interpeladora i compromesa, realitzada amb amor, rigor i exigència.

Solidaritat amb tots els pobles

Càritas ha de practicar l'amor fratern a àmbit universal i no només en casos d'emergència, sinó de forma permanent per treballar per un món on tothom pugui viure en dignitat. La solidaritat amb tots els pobles exigeix conèixer les necessitats i problemes presents en el nostre món, participar i impulsar projectes de cooperació, proposar activitats d'animació i sensibilització i assignar una partida econòmica per a les Càritas amb menys recursos.

Càritas s'adreça a tota persona en situació de dificultat sense discriminació per raó cultural, social, de gènere o creences amb un treball conjunt entre professionals i voluntaris.

Càritas té molt clar que no pot callar el que descobreix en la seva feina de cada dia. El seu contacte amb la realitat l'obliga a informar i a denunciar les situacions d'injustícia amb què es troba i defensar els drets socials de tot ser humà. Ha de donar una resposta adequada als nostres temps i als reptes que ens presenta la desigualtat social en una societat multicultural i dinàmica, en un món globalitzat i complex.

Com s'organitza?

OBJECTIU

- Conèixer com s'organitza Càritas a diferents nivells territorials, per donar respostes a les necessitats detectades.

Càritas s'organitza a diferents nivells territorials, per donar resposta de forma més adequada a cada situació i a cada realitat :

▶ **Càritas Parroquial:** és l'equip bàsic de treball de Càritas. Organitza el seu funcionament d'acord amb la realitat i les necessitats de l'entorn. Realitza la seva acció al voltant de determinats projectes, segons les possibilitats de la seva comunitat.

▶ **Càritas Interparroquial:** és l'agrupació de diverses Càritas Parroquials que s'uneixen per desenvolupar objectius i accions comunes.

▶ **Càritas Arxiprestal:** és el conjunt de Càritas Parroquials i/o Interparroquials d'un arxiprestat, que treballen en coordinació en projectes o serveis dirigits a persones amb dificultats. Té com a finalitat promoure i potenciar les Càritas Parroquials, coordinar les accions d'aquestes en els diferents camps, assumir subsidiàriament aquelles que depassin les seves possibilitats i representar l'arxiprestat en els òrgans de decisió diocesans.

▶ **Càritas Diocesana:** institució al servei dels diferents grups de Càritas de la diòcesi, i de la diòcesi en general, en el camp de l'acció sociocaritativa. Està formada per les Càritas parroquials, interparroquials i arxiprestals, pels organismes dependents d'aquestes i per aquelles institucions i associacions que hi siguin adherides. La seva funció és promoure programes i serveis i assessorar i acompanyar els voluntaris de les diferents Càritas en la seva posada en marxa i desenvolupament.

▶ **Càritas Catalunya:** es constitueix per l'agrupació de les Càritas Diocesanes de Barcelona, Terrassa, Sant Feliu, Girona, Lleida, Solsona, Tarragona, Tortosa, Urgell i Vic. Es treballen temes comuns.

▶ **Càritas Espanyola:** és la confederació que agrupa les 70 Càritas Diocesanes de l'Estat Espanyol. Les seves funcions són: potenciar l'actuació de les Càritas Diocesanes, posant a la seva disposició recursos i materials; col·laborar en la formació dels agents de Càritas

▶ **Càritas Europa:** reuneix les diferents Càritas estatals del nostre continent i és una de les set grans organitzacions en què està dividida Càritas Internacional. La seva funció és donar suport, organitzar, coordinar i promoure els recursos i materials necessaris per als projectes i serveis que es duen a terme a les Càritas dels diferents països.

► **Càritas Internacional:** és la confederació de les 194 Càritas estatals que existeixen actualment. La seva missió és coordinar l'acció socio-caritativa de Càritas arreu del món, sobretot en aquells casos de grans esdeveniments catastròfics i emergències.

El voluntariat a Càritas

OBJECTIU

- Saber què implica ser voluntari a Càritas; quin és el perfil bàsic del voluntariat i quins drets i deures té.

Ser voluntari/a a Càritas implica la realització d'un servei desinteressat, lliure i gratuït, sempre des de la responsabilitat, en benefici de la comunitat, i d'acord amb els principis i objectius de la institució. El voluntariat de Càritas és portador d'esperança i ofereix dia a dia, amb esforç, energia i generositat part del seu temps, experiències i coneixements a les persones més vulnerables de la nostra societat. Actua a l'entorn de la pobresa i l'exclusió, buscant generar processos que contribueixin al desenvolupament i a la integració de la persona, i també a la promoció de la justícia social. Lluiten per una societat on tothom tingui un lloc i una vida digna.

Pot ser voluntari/a de Càritas qualsevol persona sense discriminació per la seva condició social, origen, creença religiosa o preparació cultural, sempre que respecti les finalitats de la institució.

Perfil bàsic del voluntariat de Càritas

- ▶ És una persona sensibilitzada pels problemes socials, que viu la caritat com a quelcom inseparable de la justícia i de la lluita per a la defensa dels drets humans.
- ▶ Es compromet de forma desinteressada, gratuïta i responsable a posar les seves capacitats i el seu temps lliure al servei de les necessitats de la comunitat.
- ▶ Acull les persones des de la seva llibertat, i procura despertar-los la capacitat de superar-se.
- ▶ És capaç d'establir una bona relació personal i de treballar en equip, guardant confidencialitat.
- ▶ Assumeix les tasques adequades a les seves aptituds, possibilitats i preparació.
- ▶ Està disposada a actualitzar la seva formació i a modificar els seus models d'acció, quan les circumstàncies ho demanin, en funció d'una major eficàcia de l'acció.
- ▶ Té molt clara la identitat de la seva acció voluntària i no supleix les responsabilitats d'altres agents socials.
- ▶ La seva acció és educativa i promotora de canvi social, descobrint, afrontant i denunciant les desigualtats i injustícies socials.

Ser voluntari/a a Càritas és un tarannà de vida, caracteritzat per un compromís solidari que impulsa a comprometre's en unes actituds i valors concrets: la gratuïtat, la solidaritat, els drets humans, la dignitat i igualtat de totes les persones, l'opció pels més pobres i exclosos de la societat, la promoció de la justícia social i la defensa dels drets dels més dèbils.

Drets i deures del voluntariat

Drets

- ▶ Ser membre actiu en l'estructura de Càritas d'acord amb els criteris de la Institució.
- ▶ Ser ben acollit, recolzat i informat sobre la Institució.
- ▶ Ser format adequadament per a les tasques que realitza i per a un creixement personal i social.
- ▶ Rebre orientació envers l'activitat per a la qual reuneixi millors condicions.
- ▶ Participar en l'elaboració, execució i avaluació dels projectes.
- ▶ Ser acompanyat i orientat en la seva activitat voluntària.
- ▶ Estar assegurat enfront de possibles danys.
- ▶ Ser respectat envers el seu compromís.
- ▶ Exercir la seva activitat sense que li comporti cap despesa econòmica.

Deures

- ▶ Acceptar la naturalesa i objectius de la Institució, desenvolupant les línies fonamentals que conformen la identitat de les accions de Càritas.
- ▶ Preparar-se per a l'acció que desenvolupi, avaluar-la i reorientar-la si fos necessari.
- ▶ Ser solidari i responsable.
- ▶ Complir amb diligència i de forma organitzada els compromisos adquirits.
- ▶ Estar disposat a treballar en equip i coordinadament amb els altres agents d'acció social.
- ▶ Actuar de forma no partidista ni impositiva.
- ▶ Guardar confidencialitat envers la informació rebuda en la realització de les seves tasques com a voluntari/a.
- ▶ Retirar-se de la Institució quan no comparteixi les seves finalitats.

Drets i deures del voluntariat

Com són els voluntaris de Càritas

OBJECTIU

Descobrir i aprofundir el perfil característic del voluntari de Càritas.

Perfil del voluntari de Càritas

El voluntariat social ha hagut d'evolucionar per poder donar resposta a les necessitats actuals, conscient que no n'hi ha prou d'actuar amb bona voluntat. Per això, avui ens atrevim a ressaltar les motivacions, els valors, les actituds i aptituds que perfilen el voluntari de Càritas.

Motivacions

1. **Religioses i humanitàries.** Els voluntaris de Càritas sovint estan moguts pel desig de fer vida les paraules de l'Evangeli i per posar en pràctica la solidaritat amb tots els homes, en especial els que més ho necessiten.
2. **Personals.** El voluntari té uns plantejaments socials seriosos i un afany de participar en programes i projectes d'acció social. Això no exclou el desig de relació amb altres persones, així com també poder realitzar tasques que l'atrauen per vocació, i que no pot fer en la seva feina diària.
3. **Necessitat associativa.** Les persones que tenen uns mateixos objectius i iguals característiques en la recerca d'una més gran justícia social i que volen treballar en solidaritat amb els més pobres, tenen necessitat de trobar-se entre elles per fer una feina de conjunt i no anar pel seu compte, així com de sentir que tenen el suport d'una organització que els ofereix garanties.

Valors

1. **Gratuitat**, com a sentiment profund que cal donar de franc allò que rebem de franc.
2. **Solidaritat**, com a expressió de la sensibilitat humana que actua en resposta a les necessitats dels altres. Hi ha mancances que es poden resoldre amb diners, però d'altres només es resoldran amb una actuació humana i solidària. L'amistat, la comprensió, saber escoltar, un petit servei, són uns dels aspectes que ajuden la persona a sentir que forma part de la societat i que no està sola.
3. **Desig d'igualtat** per tal que totes les persones —que tenen la mateixa dignitat— tinguin un mínim de qualitat de vida.
4. **Portador d'esperança** perquè amb la seva dedicació ajuda els altres a caminar i a mirar endavant, sentint-se estimats i acompanyats.

Actituds

1. **Obertura d'esperit i disposició per aprendre.** La voluntat de servei del voluntari s'ha de concretar en un treball que s'adapti a les seves possibilitats. Ha de progressar en el coneixement teòric i pràctic de les exigències concretes dels diferents camps d'acció i per a això no refusa la preparació que se li demana.
2. **Respecte i acolliment de la diferència.** La dignitat de la persona humana requereix ser acceptada i respectada en la seva diferència. Totes les persones tenen uns valors i cal saber-los reconèixer.
3. **Empatia i escolta activa.** Cal comprendre com pensa i sent l'altra persona, posar-se en el seu lloc. Cal centrar-se en la persona i en les seves necessitats, **observant** el llenguatge no verbal, els sentiments que hi ha darrera les paraules. Cal **personalitzar i individualitzar**, considerar a cada persona diferent de les altres, valorant cada situació sense generalitzar o deixar-se portar per estereotips i prejudicis. Cal **tenir fe en la persona**: creure en la capacitat per prendre decisions i resoldre els seus problemes, desenvolupant les seves pròpies potencialitats i capacitats. Cal **treballar l'autonomia**, no ser paternalistes ni crear dependència. El **protagonisme** i la darrera responsabilitat recau en la pròpia persona atesa.
4. **Saber col·laborar i treballar en coordinació.** És imprescindible per a un bon treball poder-lo fer d'acord amb els criteris i decisions que hagin pres conjuntament les persones que porten a terme un projecte determinat, i fer-lo de manera coordinada amb els altres membres.
5. **Saber acceptar les pròpies limitacions**, amb maduresa personal. Si en el curs d'una tasca confiada i acceptada el voluntari s'adona que no se'n surt ha de saber manifestar-ho al responsable del projecte. No ho considerarà com un fracàs personal sinó com un acte de servei a la comunitat.

Aptituds

Segons el servei que s'encomani al voluntari/a necessitarà unes aptituds o unes altres. No tothom ho pot fer tot. És important conèixer les capacitats i limitacions d'un mateix.

El voluntari i el treball en equip

OBJECTIUS

- Valorar la feina feta per un equip.
- Descobrir la necessitat dels projectes per fer una feina eficaç.

El treball en equip

Un equip és un grup de persones que es relacionen entre si i treballen conjuntament per assolir uns objectius comuns. Un equip és més que la suma de persones que el constitueixen.

L'equip de Càritas parroquial, interparroquial, arxiprestal, agrupació de parròquies, el formen les persones que, per un temps determinat, vetllen per al correcte desenvolupament de les funcions que els han estat assignades i es comprometen en la tasca de tirar endavant els projectes que aquella comunitat està portant a terme per ajudar les persones que tenen problemes de pobresa a sortir de la seva situació.

L'equip de Càritas parroquial no actua aïlladament. Com que el seu camp d'acció és molt complex, demana una bona coordinació amb les parròquies i les entitats socials de l'entorn per tal d'evitar la duplicitat de serveis. Coordinar-se no implica perdre identitat, tot al contrari, és reforçar l'acció específica i sumar esforços per a una lluita contra la pobresa.

El treball en equip és bàsic per al voluntari de Càritas perquè hi trobarà suport, assessorament i podrà avaluar el que fa.

Com és i què fa un equip de Càritas

El treball de l'equip

- ▶ L'equip ha de ser obert, disposat a incorporar-hi noves persones que desitgin prestar aquest servei i que reuneixin les qualitats adequades.
- ▶ L'equip ha de ser dinamitzador en el desplegament de les activitats de la comunitat.
- ▶ L'equip ha de participar activament amb altres entitats del barri, de la zona o del poble que tenen funcions semblants.
- ▶ L'equip ha de conèixer la realitat del seu entorn.
- ▶ L'equip porta a terme els projectes en coordinació amb la Càritas Diocesana.

Per un treball eficaç que depassi la intervenció purament puntual i assistencial, és convenient que l'acció de les Càritas parroquials, arxiprestals, etc. s'articuli al voltant d'uns determinats projectes.

Un projecte el podem definir com un conjunt d'accions programades encaminades a incidir en una mancança concreta d'un grup de població, és a dir, en un problema social. Per exemple, són projectes: els centres oberts o casals d'infants, els reforços educatius per a infants amb dificultats en l'apre-

mentatge, l'acompanyament a persones grans a domicili o en residències (companyia, gestions...), els cursos d'acollida i aprenentatge de la llengua per a persones nouvingudes, els tallers de recerca de feina i cursos de formació per a persones en atur, els centres per a persones sense llar...

Els projectes han de ser: concrets, realistes i flexibles.

Treballar amb projectes ens permet:

- ▶ Precisar a qui els dirigim.
- ▶ Organitzar la nostra acció.
- ▶ Tenir clars els objectius i que siguin realistes.
- ▶ Concretar i repartir les tasques.
- ▶ Ser més eficaços i operatius.
- ▶ Preveure els recursos necessaris i buscar-los. Comptar amb les forces possibles, ja que no es pot fer tot.
- ▶ Ser més eficaços en l'atenció als problemes del nostre voltant.

El servei de la caritat i la Càritas parroquial

OBJECTIUS

- Saber situar l'acció de caritat de l'Església dins de tota la seva acció pastoral.
- Conèixer la finalitat de la Càritas parroquial.

El servei de la caritat: un aspecte de l'acció pastoral de l'Església

La reflexió sobre la parròquia que s'ha fet, sobretot a partir dels documents del Vaticà II, insisteix molt en la seva dimensió comunitària. Un exemple notable es troba en el document sinodal de Joan Pau II "Christi fidelis laici" del 30 de desembre de 1988. Hi llegim... "La parròquia no és principalment una estructura, un territori, un edifici; és la família de Déu, com una fraternitat animada per l'esperit d'unitat, és una casa de família fraterna i acollidora, és la comunitat dels fidels..." O com preferia anomenar-la el Papa Joan XXIII, *és la font del llogaret*.

Podríem dir doncs que la comunitat parroquial és el conjunt de cristians amb interessos comuns que, presidits pel rector, viuen en un territori determinat, celebren la fe conjuntament, s'interrelacionen i tenen una vinculació pastoral i de coordinació amb el bisbe diocesà i altres parròquies.

Tota l'acció pastoral està integrada per l'acció profètica, l'acció litúrgica i el servei de la caritat de la comunitat creient. Mitjançant aquestes tres accions s'edifica l'Església "comunitat de fe, de culte i d'amor", com diu el Concili Vaticà II (*Ad Gentes* 19).

En parlar del "servei de caritat", mai no hem d'oblidar que és un deure de tots els cristians, que han d'estimar, amb un amor de caritat, tots els homes que troben en el camí de la seva vida, especialment els més necessitats. Però al costat d'aquesta caritat "espontània" i "privada", convé que l'Església tingui una caritat "organitzada" i "institucional". I això per moltes raons, però bàsicament tres. Primerament, perquè hi ha certs tipus de necessitats que molts cristians no troben en el camí normal de la vida. Convé que en sàpiguen l'existència i que se'ls ofereixin camins per a respondre-hi. En segon lloc, perquè certs tipus de necessitats exigeixen una resposta professional per detectar l'arrel d'aquella situació i anar a fons en la solució. Finalment perquè cal una certa visibilitat de la caritat de l'Església, no com a mitjà de propaganda i proselitisme, sinó per tal que qui estigui en situació de necessitat sàpiga on acudir.

La Càritas parroquial

La Càritas parroquial més que una organització per a solucionar algunes situacions de pobresa, més o menys greu, és una dimensió essencial de la comunitat cristiana. El grup de Càritas rep de la comunitat el mandat de treballar més específicament el servei de la caritat. No es constitueix un grup tancat, sinó que s'obre a tota la comunitat per:

1. Fer-li conèixer les mancances de l'entorn.
2. Ajudar a la comunicació de béns.

3. Animar la participació del voluntariat social en accions concretes a favor dels pobres i marginats.

Per això, dir Càritas parroquial és dir espai de trobada dels voluntaris socials, persones que tenen inquietud per la problemàtica social i que, fent una opció pels pobres, volen donar una resposta grupal.

Per actuar eficaçment cal conèixer l'entorn de la comunitat, és a dir: dades generals del barri, els recursos existents i les necessitats no cobertes.

Un cop es tingui una visió global del barri, barri/comunitat/poble, convindrà que el grup parroquial es plantegi els problemes i les línies d'actuació.

El grup de la Càritas parroquial tindrà també per missió donar a conèixer les situacions de pobresa que detecta. Per això buscarà els canals més adients: consell pastoral, parlar a la comunitat en dates concretes, etc.

El grup de Càritas tindrà per missió bàsicament l'acolliment de les persones i famílies que s'hi apropen, però també descobrir les necessitats socials i de pobresa que hi ha al seu entorn. L'acolliment portarà el segell del respecte per la dignitat de l'altra persona. Les persones en situació de pobresa s'hi han de sentir escoltats, compreses i ben ateses.